

Οι εικόνες του τεύχους προέρχονται από την ομαδική έκθεση με τίτλο «Ελαιώνας '23 - Χθόνιο και Ανθρώποι» που πραγματοποιείται στην περιοχή Μαρκών του Ελαιώνα (Σταθμός Μετρό Ελαιώνας, Ιερά Οδός, Αθήνα). Επιμέλεια: Δημήτρης Τρίκας. Μέχρι 3/12

Θοδωρής Ζαφειρόπουλος, Εφαρμοσμένα Ψύμετρα, 2015

Η παιγνιώδης αναπαράσταση του κόσμου

ΣΩΤΗΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, *Μια Μαρίνα Τζάφου*, Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 421

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΟΙΠΑ

Σκηνές της καθημερινότητας για συμβάντα ασήμαντα και τετριμμένα, παράδοξα και ευφάνταστα. Μικροαφηγήσεις για ανθρώπους κοινούς ή χαρισματικούς, με στρωτή και φυσιολογική συμπεριφορά ή ιδιόρρυθμους και αποκλίνοτες, αντάρκες και κατασταλαγμένους ή ψυχωτικούς και παράφορους, ερωτομανείς και ερωτύλους, νουνεχείς, αζηλοπρεπίς και μετρημένους ή εμφανώς διαταραγμένους, ανισόρροπους και ετερόνομους, για παιδιά και νέους, αλλά κυρίως για άτομα στο ηλικιακό ορόσημο της μεσολιχιάδας και εντεύθεν αυτής.

Ο Σωτήρης Δημητρίου επανέρχεται στο οικείο λογοτεχνικό πεδίο των μικρογραφιών με ιδιαίτερη ποιητική ευαισθησία και ζέση, επιχειρώντας αβίαστες συναντήσεις με το ελάχιστο, το προφανές και το κοινότυπο ή απρόσμενες καταδόσεις στο ανήκουστο, το αδιόρατο και το κρύφιο. Κατασκευάζοντας σύντομα διηγήματα λίγων σελίδων, κινηματογραφικής κοπής και ροής, με την αμεσότητα της φιλικής εκμυστήρευσης του παθόντα ή της λιτής και εύστοχης καταγραφής του αυτόπτη μάρτυρα, αγγίζει με αβρότητα το θυμικό του αναγνώστη χωρίς να εκβιάζει την συγκινησιακή του φόρτιση. Αποκαλύπτει τις αντινομίες και τις αρρυσθιές της ανθρώπινης ψυχής χωρίς διδακτικά και μελοδραματικά διάθεση. Διαχειρίζεται με εξομολογητική προαίρεση την απόσυρση, την πικρία, την κούραση από την ανία και την πλήξη του βίου, τις μικρές απογοητεύσεις και τις μεγάλες διαφεύσεις που σωρεύει η ηλικία, τα στίγματα και τις πληγές στο σώμα που αφήνει ο χρόνος, τον εγκλωβισμό στις ψυχώσεις και τις εμμονές του εαυτού ή την αναγκαστική συμμόρφωση στα πρέπει και στα θέλω των άλλων. Απλά, πειστικά και ευθύβολα, με αμεσότητα

προφορική, χωρίς περίτεχνες λογοτεχνικές επινόησεις, περιπούδαστες ασκήσεις ύφους και αφηγηματικά τεχνάσματα, ξεναγεί τον αναγνώστη στην ληροτραγωδία της ανθρώπινης ύπαρξης και στο αναπόφευκτο του θανάτου, ανακατεύοντας παροιμίες, γνωμικά, στιχάκια τραγουδιών, λέξεις λόγιες, δημώδεις και ιδιωματικές αλλά και ζεύγματα λέξεων που επινοεί και δοκιμάζει στη γλώσσα. Και τότε με την μεσολάβηση του συγγραφέα αναδύονται, πολλά και ποικίλα, ταπεινά και αξιοσημνόμενα. Ευσταλείς βαδιστές και παθιασμένοι αθλητές, πολίτες και χωριάτες, αυτόφωτες, σοφές και σεβασίμες μανάδες, γραιές φιλάρεσκες που γαντζώνονται με πδονοθηρικό πείσμα στη ζωή, άνθρωποι που διαβιούν λάθρα σχεδόν αόρατοι στο περιθώριο, χαριτωμένα λούμπεν στοιχεία, γοπητικές, ευθαλείς και καλλιπυγες δεσπούνες, μοναχικοί και άκληροι φτωχοδιάβολοι, αποσυνάγωγοι μετανάστες με την στάμπα του ξένου στο μέτωπο, μεροληπτικοί, κακεντρεχείς νοικοκύρηδες και περήφανοι ενθουσιώδεις οικογενειάρχες. Αναμοχλεύονται σχέσεις ομιχλώδεις και βασανιστικές, άλυτες συγενικές περιπλοκές και νοσηρές αδελφικές εξαρτήσεις, παράνομοι έρωτες, ατυχείς, αλλότροποι και σαρκοβόροι, ανεπίτρεπτες σεξουαλικές προτιμήσεις και ακαλίωτες λαγνικές φαντασιώσεις. Χαρτογραφούνται οι ψιθουρι των τόπων της καρδιάς, οι πόλεις της μνήμης και οι ανάσες των κτηνών, που ήταν και παραμένουν δοχεία ζωής, όπως το πατρικό σπίτι ή το Ξενία του Κωνσταντινίδη στην Ηγουμενίτσα.

Στις ιστορίες του συγγραφέα εναλλάσσονται ο αυτοσαρκασμός και η ειρωνεία με την συμπόνια, την γλυκύτητα και την συναίσθηση της ενochιάς, η περιπαικτική σκωπτική διάθεση, το καυστικό χιούμορ και ο αστειώδης με την τρυφερότητα και την κατανόηση και έτσι σε τέσσερις το πολύ σελίδες συμπυκνώνεται όλη η χαρμολόπη και το παράξενο γαϊτανάκι της ζωής. Από την ηπει-

ρώτικη μεθόριο στην Αθήνα, τα στιγμιότυπα αλυσώνονται με καταιγιστικό ρυθμό, αποπλώνοντας τις πολλαπλασιαστικές μεταλλάξεις των αγροτικών κοινωνιών και την βουβή αμηχανία των ανθρώπων της πόλης. Καθώς αυτά τα διηγήματα αφουγκράζονται την ερημία, την αποξένωση και τον αποκλεισμό από την παραμυθία των κοινοτικών δεσμών, των συλλογικών οραμάτων, την αλλελεγγύη της ράτσας και του αίματος.

Και αναμφίβολα, αυτές οι αναπαραστάσεις του κόσμου, οι παιγνιώδεις και ανάλαφρες, με την σύντομη φόρμα, το ανεξάρτητο αφοριστικό πνεύμα και την ιδιότυπη γραφή, που μετεωρίζονται ανάμεσα στο μύθο και στην πραγματικότητα, που ακροβατούν ανάμεσα σε ψήγματα λαϊκής σοφίας, προφορικούς γλωσσικούς τρόπους, σχεδόν αγοραίους, και σε εξαιρετικές ποιητικές παρεμβολές και κατακλείδες, καταφέρνουν να κεντρίσουν το πνεύμα και να προκαλέσουν μια στοχαστική διάθεση για την αναγκαιότητα της λήθης και την ευλογία της μνήμης. Να συγκινηθούν για όσα, ενδεείς, ατελείς και μοιραίοι απαρνιόμαστε με βίαση. Όσα καταδικάζουμε με ήσυχη τη συνείδηση και δσα αντιπαρερχόμαστε και προοπερνάμε στη διάρκεια του σύντομου βίου μας από ιδεοληψία και πείσμα, έπαρση ή φόβο.

Αδρά σκαριφτήματα που με ζωηρές πινελιές αποτυπώνουν τα τραύματα, τις ήττες και τις αντιφάσεις, τις μικρότητες και τις ανεπάρκειες, τον θρίαμβο και το μεγαλείο, την δόξα και την τραγικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης. Και σ' αυτό το μωσαϊκό τόπων, προσώπων και καταστάσεων αναγνωρίζει ο αναγνώστης, καθώς συντονίζεται ασμένως με τον εξομολογητικό οίστρο του συγγραφέα, μια γλυκιά αίσθησι νουσταλγίας και ευφορίας. Κάτι γνώριμο, καθησυχαστικό και οικείο, κάτι γήινο και ουράνιο που ξεπηδά από τον ίδιο του τον εαυτό και τον περίγυρό του.

Αυτά που λες!